

Vilius Puronas

Pirmą kartą savo nepasitenkinimą šiuo pasauliu garsiai pareiškiau 1947 vasario 11 dieną Panevėžyje, gimęs teisėtoje mokytojų Eugenijos Šeškauskaitės ir Broniaus Purono santuokoje.

Giminija, kilmė, šaknys

Stuokos Gucevičiaus kraujas. Esu Vilius, lietuvis, grynakraujis aukštaitis su lašeliu suvalkietiško kraujo. Skirtingai nuo lietuvių tautos daugumos – valstietijos, nuo XVIII a., per motinos liniją, esu išimtinai vien Panevėžio miestiečių ainis, o pagal kilmės vietą – netgi Panevėžio senamiestietis (!). Per tėvų kupiškėną, atstovauju nnykusius sėlius ir... garsųj architektą Stuoką Gucevičių, Vilniaus katedros autorių. Jo motina Žekonytė yra kilusi iš to paties Migonių kaimo, kaip ir mano močiutė Emilija Žekonytė. Šeimos legendos tikina, kad net iš tos pačios sodybos, kuri sudegė XX amžiaus antrajame dešimtmetyje. Kadangi bajoriškoje Stuokos Gucevičiaus (Monkevičių herbo) Žekonių giminės praeitis paliko nemažai dinastinių neaiškumų, mėlynu krauju belieka didžiuotis tik filosofiskai.

Mūsų tikroji pavardė. Mes esame **Purōnai**: Purōnas, Pūronienė, Pūronaitė. „Lietuvių pavardžių žodynas“ (Vilnius: 1989, p. 538) aiškina, kad Purōnas kirčiuotinas „ō“. Akademikas Antanas Purēnas pasakojo, kad jis truputį domėjosi savo pavardės kilme. Jo giminė ir pavardė kilusi iš to paties kamieno, kaip ir mūsų. Pasirodo XIX amžiaus cariniai raštininkai, rusindami mus, vienam Puronų įrašė *Purenov* (gale – rusiška *jetj*). Taip atsirado dvi atšakos iš tos pačios giminės: *Puronai* ir *Purēnai*.

Lingvistinės hipotezės. Kilniausia, seniausia – probaltišką, sanskrito hipotezė. Senovės vedose minimos šventosios giesmės – *puranos*. Gal tą žodį, kaip pavardę atsinešėme iš tolimosios Indijos neapsakomai senais laikais, per 40 šimtmečių visai užmiršę pavadinimo prasmę? Verčia suklusti ir iranietiškas moteriškas vardas – *Puronė* ar *Purona*, apie kurios prasmę ir kilmę trūksta žinių. Kalbininkas Vanagas mano, kad tai baltišką vardas, kilęs nuo latvių „*pūrinš*“ – *pabalinis*, bet iki galo tos sekos nėra nagrinėjęs. Jo manymu pavardės kilmė nesietina nei su *purienomis*, nei su *pūru* (svorio matas), nei su *apyniu* – *puronėliu*.

Lietuviškoji hipotezė tikina priešingai: žodžiais *purās* ir „*purōnas*“ buvo vadinama pelkinė puriena (bot., žr. LBŽ, NdŽ. BŽ 221) ir „*puronėliai*“ – paprastasis čiobrelis (sm. pl. LBŽ, NdŽ bot. (Thymus serpyllum) LKŽ X 963). Galima ir buitiškesnė hipotezė – pavardė kilo iš amatininko pavardės „*apynėlis-puronėlis*“. Tai – senolio, kuris turėjo purius, garbanotus plaukus (*tikras puronėlis!*), pravardė, jei protėvis buvo aludaris ar salyklo meistras.

Kalbininkas Balčikonis mano, kad *Purōnas* skamba labai skandinaviskai *puron-*. Gali būti, kad ši pavardė Lietuvoje atsirado švedmečio laikais. Gal mes – asimiliuoto švedo palikuonys, o gal *Purōnas* – prilipusi pravardė, vėliau įteisinta kaip pavardė. Suomių ir estų kalboje yra *este puronen* – čiuožykla.

Turime du hidronimus. A. Vanago „Lietuvių hidronimų etimologiniame žodyne“ minima, kad Kupiškio rajone, prie Šimonių teka kukli upytė *Purōniškis*, o prie Kupiškio – *Purōngriovis*, atsiradę iš adv. Purōnas. (Vanagas A. „Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas“, Vilnius: „Mokslas“, 1981, p. 268). Tas leidžia tvirtinti – esame rytų Aukštaitijos senbūviai, kilmę siejame su sėliais.

Abviatūra ViP. Dėkoju gimdytojams už tinkamo vardo parinkimą – Vilius. Tik sulaukęs pagarbaus amžiaus pastebėjau, kad mano vardo ir pavardės abviatūra nuo mažumės man suteikė teisę būti ViP – „tituluotuoju be titulo“, o nuo vaikystės naudotas gyvenimo devizas „Valia ir Plienai!“ antrino, nes sutrumpintai – taip pat ViP! Ar iš balos tokie sutapimai?

Gimtadienis – vasario 11 d. Tėvai parinko neeilinę datą – manasis gimtadienis sutapo su kitų pasaulio įžymybių gimtadieniais. Tą dieną buvo gimęs LDK didysis kunigaikštis Algirdas (1296), o didžiausias visų laikų išradėjas T. A. Edisonas buvo pagimdytas lygiai prieš šimtą metų (1847) iki manęs. Prieš 89 metus (1858) Prancūzijos Lurde buvo pasirodžiusi mergelė Marija. Mano ir savo gimimo dieną švenčia Vatikano miestas (1929), Norvegija (1814) ir Honduro valstybė (1922), gavę savo nepriklausomybes, o Japonijos imperija anuomet turėjo švęsti net 1339-ąjį eilinį gimtadienį (nuo 608 m.), kurį 1945 m. uždraudė II Pasaulinį karą laimėjusi koalicija. Ši diena yra ir rašytojų K. Pakalniškio (1866), A. Miškinio (1905), K. Bradūno gimtadieniai. Net Jurgio Vašingtono (1732), esančio ant vieno dolerio banknoto, jei tikėti anuometiniais kalendoriais...

Pagal Zodiaką esu Vandenis, su visomis iš čia ištekėjusiomis savybėmis. Lietuvos visuomenei esu žinomas, kaip dailininkas ir dizaineris, buvęs ilgametis Šiaulių miesto vyr. dailininkas (1973–1993), dabar – kaip Šiaulių miesto savivaldybininkas. Talpinu valdišką ViP gyvenimo aprašymą

Visuomeninė veikla. Vilius – gerai žinomas Šiaurės Lietuvos kultūros ir visuomenės veikėjas, kraštotyrininkas, dizaineris, lektorius. Buvęs TSKP narys (1979–1989), pirmosios Šiaulių miesto tarybos deputatas (1990–1994), Lietuvos dailininkų sąjungos (nuo 1984) ir Lietuvos dizainerių sąjungos (nuo 1986) narys, Šiaulių skyriaus pirmininkas, Lietuvos dizainerių sąjungos valdybos narys. Vedęs. Žmona Virginija (g. 1949), muzikė chorvedė, ŠU dėstytoja. Vaikai – Vilija (g. 1972), Ugnė (g. 1977), Vytis (g. 1982).

Išsilavinimas. 1953–1964 m. mokėsi ir baigė Panevėžio IV vidurinę ir Panevėžio mokyklą internatą. 1967–1971 studijavo ir baigė Vilniaus dailės institutą, dizainerio specialybę, 1979–1981 studijavo, vėliau dėstė Marksizmo-leninizmo universitete prie LKP CK Šiaulių skyriaus, ilgametis Šiaulių universiteto dėstytojas (1974–2008), nuo 2008 metų – Šiaulių kolegijos Turizmo administravimo katedros dėstytojas.

Tarnyba: 1964–1967 – Panevėžio g-klos „Ekranas“ fotografas, 1971–1973 tarnavo tarybinėje armijoje, 1973–1993 – Šiaulių miesto LDT VK vyriausiasis dailininkas (vyriausiasis dizaineris), 1989–1990 – laikraščio „Nelabai įdomus mūsų momentas“ vyriausiasis dizaineris, 1990–1993 – Šiaulių leidyklos „Momentas“ vadovas, 1990–1994 – „Šiaulių dizaino centro“ vadovas, 1993–1994 – TŪB „Vidsodis“ pirmininkas, 1994–2004 vokiško kapitalo reklamos įmonės UAB „Neuwerbung“ direktorius, nuo 2004 m. – Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Miesto infrastruktūros, vėliau – Viešosios tvarkos skyriaus vyr. specialistas, dizaineris.

Kūrybinė veikla. Dirba beveik visuose dizaino žanruose, kurie reikalingi sprendžiant daugiaplanius kompleksinius darbus.

Žymesni kompleksiniai darbai: „Šiaulių miesto veido kūrimas“ (su bendraut., 1973–1993) (1982 metų VLKJS respublikinė premija), „Vilniaus gatvės pėsčiųjų bulvaras“ (su bendraut., 1975) (apdovanotas LŪPP bronzos medaliu); mobilių UAB „Neuwerbung“ reklaminių skydų sistema visoje Lietuvoje (1994–2004); Panevėžio miesto įkūrimo kompleksinis įprasminimas (2003); kompleksinė programa „Humoro, alaus ir varnų valstybė“ Pakruojyje ir Lietuvoje (2003–2008), Šiaulių miesto infrastruktūros įranga, tranzitinių gatvių meninis veidas (2004–2008), miesto turistinių įžymybių kūryba (2008–2011) ir kt.

Žymesni autoriniai darbai. „Miesto laikrodys-gaidys“ (1974); Šiaulių Vilniaus g. pėsčiųjų bulvaro tūrinės reklamos kompleksas, 12 vnt. (kaip dizaineris su bendraautorių grupe, 1978–1982); Šiaulių m. fasadų meninis dekoras, 24 akcentai (1975–1979); sudedama reprezentacinė šventinė tribūna Šiauliams (2002), Šiaulių miesto vėliava, regalijos (1993-2002), dekoratyviniai atitvarai Šiauliuose (2005-2006), Pakruojyje – „Varnos-sargybiniai“ ties įvažiavimais į miestą, 3 vnt., „Superuodas“ ant Pakruojo mokesčių inspekcijos fasado, metalinės varnos ant stogų, „HAV valstybės“ heraldika ir atributika: spausdiniai, rūbai, šventės ir kt. (2003–2005), Panevėžio miesto įkūrimo obeliskas Senamiesčio ir Venclaviškių g. sankirtoje, klubo „Senamiestietis“ atributika (2003–2007); vaikų laisvalaikio ir poilsio parkas „Beržynėlis“ Šiauliuose (2005-2007) su 12 medžio rentinių ir kt.

Cinkuoto „plieno lankstinių“ žanro pradininkas Lietuvoje: kartu su Šiaulių universiteto studentais suprojektuoti ir pagaminti 6 meniniai metalo akcentai ant afišų klijavimo kolonų Tilžės g. pradžioje (2006–2008); „Šiaulių bulius“ ant Vilniaus g. 151 stogo atbrailos; monumentalus pobūdžio (h–7,50 m.) skulptūrinis triptikas „Bajoras Karpis“ Rėkyvos Energetikų ir Pirties g. sankirtoje Šiauliuose. 2009 metais, pažymint Lietuvos tūkstantmetį, dizainerio iniciatyva buvo pagaminta „Geležinė lapė“, „Aukuras Salduvei“ – didžiausia Lietuvos knyga, „Tūkstantmečio suoliukai“, kitos iniciatyvos. Pastaraisiais metais pažymėtini „Šiaulių Damoklo kardas“, sumontuotas po Vilniaus gatvės arka ir politikuojančių asmenų nuverstas 2010 m. pradžioje, „Baltų karžygiai“ – vienkartinės kinematinės metalo ir ugnies skulptūros Salduvėje 2010 vasarą, „Geležinė knyga“ – sunkiausia Lietuvos knyga iš metalo (~350 kg.), saugoma Kražių kolegijoje, „Nugalėtojas“ („Penktasis kėlinys“) sumontuotas prie „Šiaulių arenos“ J. Jablonskio gatvėje 2011 m., dirbami kiti darbai...

Nemažai sukurta ir grafinio dizaino srityse, iš kurių įdomesni – lietuviški banknotai, buvę apyvartoje: „Žemaitiški litai“ (1989), „Litaurai ir centaurai“ (1991). Parengė Šiaulių miesto istorijos iliustruotą puslapių rinkinį „Šiaulių miesto legendos, istorija, įdomybės“ (1993), apipavidalino 55 valstybinius ir visuomeninius renginius (1973-2002), sukūrė apie 50 tipografinių plakatų (1973-2008), yra įvairių vaizdinės informacijos, komercinės reklamos, architektūrinių projektų, tipografinio dizaino darbų autorius.

Parodinė veikla. Surengė 2 didelės apimties autorines dizaino parodas Šiauliuose „Mūsų miestas – mūsų namai“ (1980, 1987), dalyvavo apie 20-ye bendrų regiono, respublikos ir tarptautinių parodų.

Leidybinė ir literatūrinė veikla: Knygų „Kryžių kalnas“ lietuvių ir lenkų k. (1991, 1993), „Nuo mamutų iki cepelinų“ apie Lietuvos profesionaliosios kulinarijos raidą (1999), 27 dalių straipsnyno „Apie Lietuvos heraldiką“ (1989-1990), „Įdomiosios Šiaulių istorijos“ pradininkas ir dvitomio „Brangus paukštis Feniksas“ (2007) autorius. Pradėtas spausdinti tos serijos tęsinys – keturtomis „Saulės miesto veidas“ apie

Šiaulių miesto dizainą, daile, poligrafiją. Yra kai kurių kitų reprezentacinių Šiaulių miesto knygų (apie 5 vnt.) ar proginių laikraščinio pobūdžio spausdinių (apie 7 vnt.) vyr. dizaineris ir redaktorius. Yra paskelbęs apie 350 straipsnių respublikinėje ir regioninėje spaudoje.

Apdovanojimai. Per gyvenimą susikaupė apie pusšimtis įvairiomis progomis gautų garbės ar padėkos raštų. Iš svaresnių apdovanojimų pažymėtini šie. Tarybiniais metais: „Už Šiaulių miesto veido kūrimą“, bei „Už pirmąją pėsčiųjų gatvę Tarybų Sąjungoje“ – VLŪPP bronzos medalis, bei 1982 metų VLKJS respublikinės premijos laureato titulas. Atkūrus nepriklausomybę: „Mikelio“ prizas už kraštotylinę veiklą (2003) ir Jotvingių Kryžiaus Riterio ordinas už kultūrinę bei meninę veiklą (2008).

Adresas. Tilžės g. 151-10, LT-5400 Šiauliai; mob. tel. 8 698 29829, el. paštas v.puronas@siauliai.lt

Devizai:

**Valia ir plienas!
Kūryba – tai intelektinė karyba.
Kad po mūsų viskas liktų mūsų.**

**Tėvynei:
Mes – tai Tu ir pareiga Tau ateitį konstruoti.**